HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

7 noiembrie 2024*

„Trimitere preliminară – Protecția consumatorilor – Directiva 93/13/CEE – Articolul 7 alineatul (1) – Clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii – Competențele și obligațiile instanței naționale – Primă cale de atac exercitată de consumator la instanța de la sediul profesionistului fără asistența unui avocat și fără participarea acestui consumator la dezbateri – A doua cale de atac exercitată de consumator la instanța de la domiciliul său cu asistența unui avocat – Autoritate de lucru judecat – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Protecție jurisdicțională efectivă a consumatorului”

În cauza C-178/23,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunalul Specializat Mureș (România), prin decizia din 3 decembrie 2021, primită de Curte la 21 martie 2023, în procedura

ERB New Europe Funding II

împotriva

YI,

CURTEA (Camera a opta)

compusă din domnul N. Jääskinen (raportor), președintele Camerei a noua, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a opta, și domnii M. Gavalec și Z. Csehi, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru ERB New Europe Funding II, de A. M. Lefter, avocată;

– pentru guvernul român, de M. Chicu și E. Gane, în calitate de agenți;

– pentru guvernul ceh, de S. Šindelková, M. Smolek și J. Vláčil, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: româna.

– pentru Comisia Europeană, de A. Biolan și N. Ruiz García, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatei generale,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 7 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO 1993, L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273), a celui de al douăzeci și treilea considerent al acesteia, precum și a principiului efectivității.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între ERB New Europe Funding II (denumită în continuare „ERB”), o societate de recuperare de creanțe, pe de o parte, și YI, un consumator, pe de altă parte, în legătură cu caracterul abuziv al anumitor clauze cuprinse într-un contract de credit.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Potrivit celui de al douăzeci și treilea și celui de al douăzeci și patrulea considerent ale Directivei 93/13:

„întrucât persoanele sau organizațiile, în cazul în care sunt considerate, în temeiul legislației unui stat membru, ca având un interes legitim în acest domeniu, trebuie să aibă posibilitatea de a [introduce o cale de atac împotriva clauzelor] contractului care au fost redactate pentru a fi utilizate în general în contractele încheiate cu consumatorii și în special împotriva clauzelor abuzive, fie în fața unei autorități judiciare, fie în fața unei autorități administrative care are competența de a decide cu privire la reclamații sau de a iniția procedurile legale corespunzătoare; întrucât această posibilitate nu implică, cu toate acestea, verificarea prealabilă a condițiilor generale utilizate în anumite sectoare economice;

întrucât autoritățile judiciare sau administrative din statele membre trebuie să aibă la dispoziție mijloace adecvate și eficace pentru a împiedica aplicarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii […]”

4 Articolul 7 alineatul (1) din această directivă prevede:

„Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților [profesioniști], există mijloace adecvate și eficace pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori [a se citi «de către profesioniști»].”

Dreptul român

Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori

5 Articolul 1 din Legea nr. 193 din 6 noiembrie 2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori (republicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 543 din 3 august 2012) prevede:

„(1) Orice contract încheiat între profesioniști și consumatori pentru vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii va cuprinde clauze contractuale clare, fără echivoc, pentru înțelegerea cărora nu sunt necesare cunoștințe de specialitate.

(2) În caz de dubiu asupra interpretării unor clauze contractuale, acestea vor fi interpretate în favoarea consumatorului.

(3) Se interzice profesioniștilor stipularea de clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii."

6 Articolul 4 alineatul (1) din această lege prevede:

„O clauză contractuală care nu a fost negociată direct cu consumatorul va fi considerată abuzivă dacă, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților."

7 Articolul 6 din legea menționată prevede:

„Clauzele abuzive cuprinse în contract și constatate fie personal, fie prin intermediul organelor abilitate prin lege nu vor produce efecte asupra consumatorului, iar contractul se va derula în continuare, cu acordul consumatorului, numai dacă după eliminarea acestora mai poate continua."

Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

8 Articolul 431 din Legea nr. 134 din 1 iulie 2010 privind Codul de procedură civilă (republicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015), intitulat „Efectele lucrului judecat", prevede:

„(1) Nimeni nu poate fi chemat în judecată de două ori în aceeași calitate, în temeiul aceleiași cauze și pentru același obiect.

(2) Oricare dintre părți poate opune lucrul anterior judecat într-un alt litigiu, dacă are legătură cu soluționarea acestuia din urmă."

Litigiul principal și întrebarea preliminară

9 La 25 iulie 2007, YI, în calitate de consumator, a încheiat un contract de credit cu instituția de credit Bancpost S.A. București.

10 La 10 mai 2018, YI, fără a fi asistat de un avocat, a sesizat Judecătoria Sectorului 2 București (România), instanță de la sediul profesionistului, cu o acțiune (denumită în continuare „prima procedură judiciară”) având ca obiect constatarea caracterului abuziv al anumitor clauze cuprinse în respectivul contract. Această acțiune, care viza clauzele contractului menționat privind comisioanele de acordare și de administrare a creditului, posibilitatea profesionistului de a modifica unilateral dobânda contractului, comisioanele și celelalte speze ale creditului, precum și comisionul de rambursare anticipată, a fost îndreptată împotriva ERB, o societate de recuperare de creanțe, căreia îi fusese cesionată creanța din același contract.

11 Prin sentința din 26 noiembrie 2018, a cărei dată de comunicare către părți nu este cunoscută, această instanță a respins acțiunea menționată ca nefondată (denumită în continuare „prima hotărâre judecătorească”). Întrucât YI nu a declarat apel împotriva sentinței respective, ea a rămas definitivă.

12 La 14 august 2019, YI, reprezentat de această dată de un avocat, a formulat o acțiune la instanța de la domiciliul său, Judecătoria Sighișoara (România) (denumită în continuare „a doua procedură judiciară”). Această acțiune a fost formulată împotriva aceleiași pârâte precum cea din cadrul primei proceduri judiciare și a vizat în mare măsură aceleași clauze contractuale precum cele menționate la punctul 10 din prezenta hotărâre. Mai precis, au fost repuse în discuție clauzele contractuale privind comisioanele de acordare a creditului și de administrare lunară a acestuia, precum și cele privind dobânda anuală efectivă.

13 Prin sentința din 5 decembrie 2019, această instanță a admis acțiunea menționată.

14 ERB a declarat apel împotriva sentinței respective la Tribunalul Specializat Mureș (România), care este instanța de trimitere. Prin decizia din 6 aprilie 2021, această instanță a admis criticile formulate de ERB în ceea ce privește comisionul de administrare a creditului, confirmând în același timp caracterul abuziv al celorlalte clauze contractuale menționate la punctul 12 din prezenta hotărâre.

15 Întrucât instanța amintită nu s-a pronunțat cu privire la chestiunea autorității de lucru judecat a primei hotărâri judecătorești, ERB a formulat o cale de atac extraordinară a revizuirii la aceeași instanță. Această cale de atac a fost întemeiată pe omisiunea instanței de apel de a examina excepția procedurală a autorității de lucru judecat invocată de ERB.

16 În cadrul căii de atac extraordinare respective, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la modul în care ar trebui puse în balanță drepturile consumatorului și principiul autorității de lucru judecat. Ea precizează că, potrivit informațiilor de care dispune, s-ar părea că, în cadrul primei proceduri judiciare, YI, care nu a fost asistat de un avocat, nu a avut cunoștințele adecvate pentru a-și valorifica drepturile care decurg din regimul de protecție a consumatorilor. Pentru acest motiv, YI s-ar fi adresat unei instanțe de la sediul profesionistului, deși putea sesiza instanța competentă de la propriul său domiciliu. Instanța de trimitere arată în plus că consumatorul nu a participat la dezbaterile în fața Judecătoriei Sectorului 2 București și că, de îndată ce a fost asistat de un avocat, caracterul abuziv al clauzelor contractuale în discuție a fost confirmat în mare măsură de două instanțe distincte.

17 În aceste condiții, Tribunalul Specializat Mureș a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În aplicarea prevederilor articolului 7 alineatul (1) din Directiva [93/13], prin prisma, în special, a celui de al douăzeci și treilea considerent din preambulul directivei și a principiului efectivității, se impune ca acestea să fie interpretate în sensul că nu exclud posibilitatea unei instanțe naționale să examineze suspiciunile privind caracterul abuziv al clauzelor contractuale stipulate într-un contract încheiat între un profesionist și un consumator, chiar și atunci când acestea au fost examinate anterior de către o altă instanță națională într-o procedură judiciară de primă jurisdicție la solicitarea consumatorului care nu a participat la dezbateri și nu a fost asistat sau reprezentat corespunzător de către un avocat, fiind refuzate printr-o hotărâre judecătorească care nu a mai fost expusă unui control jurisdicțional de către consumator – care, astfel, în ordinea procesuală internă a căpătat autoritate de lucru judecat (*res iudicata*) –, dacă, din circumstanțele particulare ale diferendului, în mod plauzibil și rezonabil, ar rezulta că acest consumator nu a utilizat calea de atac în cadrul acestei prime proceduri judiciare din cauza cunoștințelor sau informațiilor limitate?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitate

18 Pe de o parte, ERB susține în observațiile sale scrise că nu este nici necesară, nici oportună sesizarea Curții cu o întrebare preliminară întrucât întrebările instanței de trimitere privesc în principal regimul autorității de lucru judecat în dreptul procedural civil român, iar nu în dreptul Uniunii.

19 Pe de altă parte, fără a ridica în mod explicit o excepție de inadmisibilitate, guvernul român arată în observațiile sale scrise că din decizia de trimitere nu reiese în mod clar dacă clauzele contractuale examinate în prima și în a doua procedură judiciară sunt identice. Dacă aceste clauze s-ar dovedi diferite, principiul autorității de lucru judecat nu ar fi aplicabil în speță.

20 Potrivit unei jurisprudențe constante, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții, care beneficiază de o prezumție de pertinență. În consecință, în cazul în care întrebarea adresată privește interpretarea sau validitatea unei norme de drept al Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe, cu excepția cazului în care este evident că interpretarea solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebarea respectivă (Hotărârea din 27 aprilie 2023, AxFina Hungary, C-705/21, EU:C:2023:352, punctul 27 și jurisprudența citată).

21 Tot potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE, care este întemeiată pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, instanța națională este singura competentă să interpreteze și să aplice dispozițiile din dreptul național, în timp ce Curtea este exclusiv abilitată să se pronunțe cu privire la interpretarea sau la validitatea

unui text al Uniunii, pe baza situației de fapt care îi este prezentată de instanța națională (Hotărârea din 27 aprilie 2023, AxFina Hungary, C-705/21, EU:C:2023:352, punctul 28 și jurisprudența citată).

22 În ceea ce privește argumentele invocate de ERB, este suficient să se observe că, prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită Curții, în conformitate cu cerințele stabilite de jurisprudența citată la punctul 20 din prezenta hotărâre, să interpreteze Directiva 93/13, precum și principiul efectivității. În plus, reiese cu claritate din informațiile cuprinse în decizia de trimitere că această chestiune de interpretare a dreptului Uniunii este utilă instanței de trimitere pentru a putea stabili dacă este permis, în temeiul Directivei 93/13, să se deroge, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, de la principiul autorității de lucru judecat.

23 Referitor la îndoielile guvernului român cu privire la aplicabilitatea principiului autorității de lucru judecat în cadrul cauzei principale, este necesar să se observe că, potrivit jurisprudenței citate la punctul 21 din prezenta hotărâre, revine, în definitiv, numai instanței de trimitere sarcina de a aprecia dacă și în ce măsură clauzele contractuale examinate în cadrul primei și al celei de a doua proceduri judiciare sunt identice.

24 Dat fiind că controlul admisibilității cererilor de decizie preliminară se limitează la nerespectarea vădită a cerințelor menționate la punctul 20 din prezenta hotărâre și că nu reiese în mod vădit din dosarul de care dispune Curtea că aceste cerințe nu au fost respectate în speță, nu se poate deduce din eventuala lipsă a unei identități complete între clauzele contractuale examinate în cadrul acestor două proceduri că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă.

25 Rezultă că întrebarea preliminară este admisibilă.

Cu privire la fond

26 Potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite la articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate. În plus, Curtea poate fi pusă în situația de a lua în considerare norme de drept al Uniunii la care instanța națională nu a făcut referire în enunțul întrebării sale (Hotărârea din 30 mai 2024, Raiffeisen Bank, C-176/23, EU:C:2024:443, punctul 37 și jurisprudența citată).

27 Revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța de trimitere și mai ales din motivarea deciziei de trimitere elementele de drept al Uniunii care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului principal (Hotărârea din 30 mai 2024, Raiffeisen Bank, C-176/23, EU:C:2024:443, punctul 38 și jurisprudența citată).

28 În speță, din decizia de trimitere reiese că instanța de trimitere ridică în principal problema conformității cu Directiva 93/13 a desfășurării concrete a primei proceduri judiciare și, pe cale de consecință, se întreabă dacă, ținând seama de modul în care s-a desfășurat aceasta, o altă instanță națională poate, în pofida autorității de lucru judecat pe care a dobândit-o prima hotărâre judecătorească, să examineze ulterior caracterul eventual abuziv al clauzelor contractuale care fac obiectul respectivei hotărâri. În ceea ce privește această primă procedură, instanța de trimitere indică printre altele că consumatorul a ales instanța de la sediul profesionistului pentru introducerea acțiunii sale, că nu a fost asistat de un avocat în cursul acesteia, că nu a participat la dezbateri și că nu a declarat apel împotriva primei hotărâri judecătorești în timp util.

29 Astfel, trebuie să se considere că, prin intermediul unicei sale întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13, citit în lumina celui de al douăzeci și patrulea considerent al acesteia, a principiului efectivității și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), trebuie interpretat în sensul că impune unei instanțe naționale să examineze caracterul eventual abuziv al clauzelor unui contract încheiat între un profesionist și un consumator atunci când aceste clauze au fost deja examinate de o altă instanță națională a cărei hotărâre a dobândit autoritate de lucru judecat dacă, în fața acestei prime instanțe, consumatorul nu a fost asistat de un avocat, nu a participat la dezbateri și nu a utilizat o cale de atac care îi era deschisă din cauza cunoștințelor sau a informațiilor sale limitate.

30 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, date fiind caracterul și importanța interesului public pe care îl prezintă protecția consumatorilor, Directiva 93/13 impune statelor membre, astfel cum reiese din articolul 7 alineatul (1) din aceasta coroborat cu al douăzeci și patrulea considerent al acesteia, să prevadă mijloace adecvate și eficace „pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori [a se citi «de către profesioniști»]” [Hotărârea din 9 aprilie 2024, Profi Credit Polska (Redeschiderea unei proceduri finalizate printr-o hotărâre judecătorească definitivă), C-582/21, EU:C:2024:282, punctul 73 și jurisprudența citată].

31 În acest context, trebuie să se observe că, în conformitate cu jurisprudența Curții, dreptul Uniunii nu armonizează procedurile aplicabile examinării caracterului eventual abuziv al unei clauze contractuale, acestea fiind stabilite, prin urmare, de ordinea juridică internă a statelor membre în temeiul principiului autonomiei procedurale a acestora din urmă, cu condiția însă ca ele să respecte principiile echivalenței și efectivității [Hotărârea din 9 aprilie 2024, Profi Credit Polska (Redeschiderea unei proceduri finalizate printr-o hotărâre judecătorească definitivă), C-582/21, EU:C:2024:282, punctul 74 și jurisprudența citată].

32 În această privință, Curtea a subliniat deja importanța pe care o are principiul autorității de lucru judecat atât în ordinea juridică a Uniunii, cât și în ordinile juridice naționale. Astfel, pentru a garanta atât stabilitatea dreptului și a raporturilor juridice, cât și o bună administrare a justiției, este necesar ca hotărârile judecătorești rămase definitive după epuizarea căilor de atac disponibile sau după expirarea termenelor de exercitare a acestor căi de atac să nu mai poată fi contestate [Hotărârea din 9 aprilie 2024, Profi Credit Polska (Redeschiderea unei proceduri finalizate printr-o hotărâre judecătorească definitivă), C-582/21, EU:C:2024:282, punctul 37 și jurisprudența citată].

33 Prin urmare, dreptul Uniunii nu impune, în principiu, instanței naționale să înlăture aplicarea normelor interne de procedură care conferă autoritate de lucru judecat unei hotărâri judecătorești, chiar dacă aceasta permite îndreptarea unei situații naționale incompatibile cu acest drept [Hotărârea din 9 aprilie 2024, Profi Credit Polska (Redeschiderea unei proceduri finalizate printr-o hotărâre judecătorească definitivă), C-582/21, EU:C:2024:282, punctul 38 și jurisprudența citată].

34 În ceea ce privește respectarea cerințelor care decurg din principiile echivalenței și efectivității, aceasta trebuie analizată ținând seama de locul pe care îl ocupă normele în cauză în ansamblul procedurii, de desfășurarea acesteia și de particularitățile respectivelor norme în fața diferitelor instanțe naționale [Hotărârea din 9 aprilie 2024, Profi Credit Polska (Redeschiderea unei proceduri finalizate printr-o hotărâre judecătorească definitivă), C-582/21, EU:C:2024:282, punctul 41 și jurisprudența citată].

35 În consecință, în cazul în care normele interne de procedură aplicabile prevăd posibilitatea ca instanța națională să revină, în anumite condiții, asupra unei hotărâri care are autoritate de lucru judecat pentru a face ca situația să fie compatibilă cu dreptul național, această posibilitate trebuie să prevaleze, în conformitate cu principiile echivalenței și efectivității, dacă sunt îndeplinite condițiile respective, pentru a se restabili conformitatea situației în discuție cu dreptul Uniunii [Hotărârea din 9 aprilie 2024, Profi Credit Polska (Redeschiderea unei proceduri finalizate printr-o hotărâre judecătorească definitivă), C-582/21, EU:C:2024:282, punctul 42 și jurisprudența citată].

36 În ceea ce privește mai precis cerințele care decurg din principiul efectivității, singurul vizat de întrebarea preliminară, trebuie subliniat că obligația statelor membre de a asigura efectivitatea drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii implică, mai ales pentru drepturile care decurg din Directiva 93/13, cerința protecției jurisdicționale efective, reafirmată la articolul 7 alineatul (1) din această directivă și consacrată de asemenea la articolul 47 din cartă. Respectiva cerință se aplică în special modalităților procedurale referitoare la acțiunile în justiție întemeiate pe drepturi conferite justițiabililor de dreptul Uniunii [Hotărârea din 9 aprilie 2024, Profi Credit Polska (Redeschiderea unei proceduri finalizate printr-o hotărâre judecătorească definitivă), C-582/21, EU:C:2024:282, punctul 76 și jurisprudența citată].

37 În speță, îndoielile instanței de trimitere privesc în principal conformitatea cu Directiva 93/13 a desfășurării concrete a primei proceduri judiciare, iar nu a reglementării naționale relevante. Astfel, niciun element din decizia de trimitere nu indică faptul că reglementarea națională aplicabilă, referitoare la modalitățile de punere în aplicare a principiului autorității de lucru judecat în cadrul acțiunilor formulate de consumatori prin care se urmărește constatarea caracterului abuziv al clauzelor contractuale, nu ar fi conformă cu principiul efectivității întrucât ar face imposibilă sau excesiv de dificilă aplicarea protecției pe care Directiva 93/13 urmărește să o confere consumatorilor sau ar aduce atingere dintr-un alt motiv efectului util al Directivei 93/13, aspect a cărui verificare este însă de competența instanței de trimitere.

38 În această privință, trebuie arătat că obligația instanței naționale de a efectua o examinare din oficiu a caracterului eventual abuziv al clauzelor contractuale este justificată de natura și de importanța interesului public care stă la baza protecției pe care Directiva 93/13 o conferă consumatorilor, astfel încât un control eficient al caracterului eventual abuziv al clauzelor contractuale, după cum impune Directiva 93/13, nu poate fi garantat dacă autoritatea de lucru judecat ar privi și hotărârile judecătorești care nu menționează efectuarea unui asemenea control (Hotărârea din 17 mai 2022, Ibercaja Banco, C-600/19, EU:C:2022:394, punctul 50).

39 În schimb, este necesar să se considere că această protecție ar fi asigurată dacă în cauza principală instanța de trimitere ar constata că, în cursul primei proceduri judiciare, instanța competentă a controlat caracterul eventual abuziv al clauzelor contractului în cauză și că această examinare, motivată cel puțin în mod sumar, nu a evidențiat existența niciunei clauze abuzive, iar consumatorul a fost informat în mod corespunzător că, în lipsa unui apel în termenul stabilit de dreptul național, va fi decăzut din dreptul de a invoca ulterior caracterul eventual abuziv al acestor clauze (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 mai 2022, Ibercaja Banco, C-600/19, EU:C:2022:394, punctul 51).

40 Astfel, rezultatul defavorabil al unui control efectiv al caracterului eventual abuziv al clauzelor contractuale nu poate constitui în sine un element de natură să repună în discuție principiul autorității de lucru judecat.

41 Totodată, împrejurările menționate la punctul 28 din prezenta hotărâre nu implică în mod necesar că prima procedură judiciară nu ar fi fost de natură să garanteze un control adecvat al clauzelor contractuale pretins abuzive și să asigure, pe cale de consecință, o protecție jurisdicțională efectivă consumatorului, garantată de articolul 47 din cartă, aspect a cărui verificare incumbă însă instanței de trimitere. În special, această instanță trebuie să verifice dacă prima hotărâre judecătorească a fost comunicată în mod corespunzător consumatorului, cu indicarea căilor de atac de care dispune, și dacă nu există alte motive speciale legate de desfășurarea acestei proceduri, precum lipsa motivării hotărârii menționate, care ar fi putut împiedica sau descuraja consumatorul să își exercite în mod util drepturile procedurale.

42 Având în vedere ansamblul motivelor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13, citit în lumina celui de al douăzeci și patrulea considerent al acesteia, a principiului efectivității și a articolului 47 din cartă, trebuie interpretat în sensul că nu impune unei instanțe naționale să examineze caracterul eventual abuziv al clauzelor unui contract încheiat între un profesionist și un consumator atunci când aceste clauze au fost deja examinate de o altă instanță națională a cărei hotărâre a dobândit autoritate de lucru judecat, nici chiar în cazul în care în fața acestei prime instanțe consumatorul nu a fost asistat de un avocat, nu a participat la dezbateri și nu a utilizat o cale de atac care îi era deschisă, cu condiția ca respectiva hotărâre să fi fost comunicată în mod corespunzător consumatorului, cu indicarea căilor de atac de care dispune, și să nu existe alte motive speciale legate de desfășurarea acestei proceduri, precum lipsa motivării hotărârii menționate, care ar fi putut împiedica sau descuraja consumatorul să își exercite în mod util drepturile procedurale.

Cu privire la cheltuielile de judecată

43 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, citit în lumina celui de al douăzeci și patrulea considerent al acesteia, a principiului efectivității și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,

trebuie interpretat în sensul că

nu impune unei instanțe naționale să examineze caracterul eventual abuziv al clauzelor unui contract încheiat între un profesionist și un consumator atunci când aceste clauze au fost deja examinate de o altă instanță națională a cărei hotărâre a dobândit autoritate de lucru judecat, nici chiar în cazul în care în fața acestei prime instanțe consumatorul nu a fost asistat de un avocat, nu a participat la dezbateri și nu a utilizat o cale de atac care îi era deschisă, cu condiția ca respectiva hotărâre să fi fost comunicată în mod corespunzător consumatorului, cu indicarea căilor de atac de care dispune, și să nu existe alte motive speciale legate de desfășurarea acestei proceduri, precum lipsa motivării hotărârii menționate, care ar fi putut împiedica sau descuraja consumatorul să își exercite în mod util drepturile procedurale.

Semnături